

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt II. Leonis obitus, & Adriani electio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11642

tim expeteretur à Rege. Illum autem Rege petente, diploma fuit editum, vnaque litera Pontificiæ conscriptæ, & vtraque in alio Senatu recitata * & comprobata. Adeo Rex cognomen illud expetiit, quo aliquot annis cohonestatus, perennem impietatis infamiam sibi cumulauit eodem turpius violato.

1523,
* 26. Octo-
bris 1522.

9 Hunc Æmulum tam excelsum aliquamdiu reuerenter, quamuis inuitus, tolerauit Lutherus; sed post aliquot annos illi Principi contumeliosè respondit, eodem planè contemptu, quo in priuatos aduersarios utebatur: quæ insolens petulantia fauorem illi existimationemque apud vulgus conciliabat; quasi infra Reges non sit, qui Reges non veretur.

C A P V T II.

Leonis obitus, & Adriani electio.

1 Paucos post dies obiit Pontifex. Quare Mediceus Cardinalis è militari Legatione celeriter Urbem repetiit, humanæque indulgens ambitioni, studuit ad defuncti Patruelis Principatum assurgere. Ad id spem fouebat & existimatio suarum dotium haud vulgarium, & fauor iuniorum Cardinalium; quippe quos nec æmulos dignitatis, & acceptæ Purpuræ beneficio sibi obligatos habebat. Et quamquam seniores numero præstarent; tamen cum ad se quisque rem traheret, non ita omnes coalescebant, vt factioni iuuenum possent obistere, ad vnus electionem conspirantium. Nec inter seniores erubuit Carauaius Cardinalis pristinum Pontificatus ambitum palàm excitare, vnde idem paucos ante annos stabellum seditionis euaserat, nomenque Ecclesiæ nefastum. Veterum, tamen veterani in promouendo vno sene minimè concordabant, conspirabant tamen in excludendo quocumque iuniore. Quapropter post multos dies, cum esset in comperto, nec absque factione Medicei Cardinalis, nec ab ea sola Pontificem creati possent; petierunt ab eo seniores, per Cardinales à Monte & Caietanum, vt æquo animo cum ipsis conueniret in eligendo Pontifice; ne quid Ecclesia sine Capite detrimenti pateretur tam difficili tempore; virumque designaret, ætate meritisque cunctis acceptum. Is verò per summam animi moderationem respondit: Quamquam esset exploratum ex amicorum studio, quàm firmo sua spes fundamento niteretur, eam tamen bono publico, eorumque voluntati se libenter immolare, idque proximà suffragatione satis ostensurum. Vbi hoc promisso generatim se obstrinxit, voluit in seligendo Capi-

R 3

te

1521.

te diuinis simul humanisque rationibus satisfacere. Conscientiæ monitu sollicitabatur, vt eum proueheret, qui probitate, doctrinâ, studioque pietatis futurus esset idoneus ad recentem Christiani populi contagionem operâ exemploque curandam. Ab humana utilitate admonebatur, vt iaueret alicui non dubiæ erga Cæsarem voluntatis, qui proinde ipsum metu solueret, ne quid sibi fraudi essent offensiones postremò Gallis illatæ. Quapropter beneuolos suos rogauit, vt postridie manè Adriano Cardinali suffragarentur.

Hic sanè arbitror non abs re fore, nec quasi vanum diuerticulum, aliquid breuiter exponere de hominis moribus, gradibusque quibus ille ascendit, seu veriùs euectus est ad supremum Ecclesiæ fastigium. Etenim si hoc fortasse ad mei operis argumentum non adeò facit, multum tamen ad finem conducit, qui finis est in cunctis actionibus opportuni mensura: cum per huiusmodi narrationem innotescat, quænam dotes illis etiam temporibus minùs seueris allicerent Vaticani Senatores ad constituendum sibi Caput ac Principem: & an hinc fiat, quòd huius Principatus fundamenta supra virtutem studiumque Religionis iaciantur, an supra fraudem, rerumque fluxarum utilitatem: in quo magna ex parte controversia inter me & Suauem agitur. Atque id etiam generatim proderit, ad ea quæ in progressu Operis à me proferentur, aptius confirmanda. Natus est Adrianus Traiecti, quæ vrbs vni ex Belgarum Prouincius nomen facit, ex genere adeò humili, vt cum cognomine careret, illius loco proprium patris nomen, nimirum *Florentij*, assumpserit. Par fuit generi fortuna natalium. Quare Louanium adolescens profectus studiorum causâ, necesse habuit, in vno ex his Collegiis quæ gratuito studiosos inopes alunt, sibi locum conquirere. Ac breuè quidem mirificè profecit, sed in seuerioribus magis quàm amœnioribus disciplinis: atque in ætate magis lubrica & rudi, æquè doctrinæ præstantiâ ac innocentæ laude preluxit. Quo factum est, vt cum vice Maximiliani Cæsaris Margarita eius filia Belgio presset, accidissetque Paraciæ cuiusdam apud Batauos vacatio, de dignioribus facta certior, ad eam Adrianum promouerit, tamquam famæ iudicio ceteris antehabitu. Quæ certè electio non minùs illi accidit ex improviso, quàm postea in Hispania degenti suprema contigerit. Deinde munus Vicecancellarij illius celeberrimæ Academiæ illi delatum est, & iam tum cœpit nouum ibi Collegium moliri, in quo pauperes studiosi eodem quo priùs ipse beneficio fruerentur. Quod opus adeò supra hominis vires vitium est, vt non nemo inceptum illud animo non tam generoso, quàm aucta-

* Notus in
Vita Adria-
ni.

audentiori tribuerit: is tamen copiosis parsimoniae prouentibus Collegium in priuata fortuna perfecit, si non cum inuidia, certè cum admiratione potentiorum. Porro cum in Belgio, ubi natus fuerat, educaretur Carolus Austriacus, Philippi Primi Castellæ Regis filius, ac patre defuncto Cæsaris Aui curæ relictus esset; cumque ageretur de magistro deligendo, qui illum pueritiam iam ingressum literis ac pietate simul imbueret, Adrianus, quippe vtriusque laude spectabilis, à Cæsare ceteris prælatus.

3 At Ceurius pueri moderator, studens integrum sibi Carolum habere, ac nihil alteri concedere, quantum potuit admissus est, à literarum seueritate ad equestria oblectamenta illum abducere; quod illi ex voto facillè euenit, conspirante puerili propensione. Neque id satis habuit Ceurius; sed animaduertens, à Carolo si non studium, certè magistrum amari, auctor fuit ut Adrianus inde specioso nomine amoueretur, videlicet Oratoris in Hispaniam ad Ferdinandum Catholicum, cui, quippe nepos ex filia, Carolus successurus erat in Regna.

Huius Legationis occasio fuere turbulentissimæ dissidentiae inter Ferdinandum ac Philippum generum subortæ, ac post obitum Philippi, in Carolum eius filium transgressæ. Ceterùm suavis atque ingenua Adriani dexteritas animum senioris Regis nepoti facillè conciliauit; quod fieri nequit nisi eodem sibi etiam conciliato; ad eoque à Rege Dertusensis Episcopus destinatur.

4 Iam verò Superis hunc hominem prouehentibus per inopinatas rerum vices, Leo Decimus, detectâ multorum Cardinalium contra se coniuratione, constituit amplissimo præcellentium virorum delectu se communire. Cum itaque Adrianus summis laudibus sibi commendaretur à Cæsare, & voce Guillelmi Enckenforti, Belgæ, magnæ apud Aulam Romanam auctoritatis, egregiæ eiusdem conditiones comprobarentur, illum Pontifex Purpurâ cohonestauit. Post hæc transgresso in Hispaniam Carolo, in cuius Regna extincto Ferdinando successerat, ibique ad Cæsaream Coronam mox adlectus, ideoque in Germaniam regredi coactus, Ceurius oblatam rursus occasionem captauit Adriani à Carolo seiungendi; cui semper æmulus, opposito quamuis consilio, ad supremum dignitatis culmen gradus extruxit. Itaque Regi persuasit, neminem apertius quam Adrianum, cum ob contractam apud populos reuerentiam, tum ob probatam erga Regem fidem, iis Regnis administrandis præfici posse. Restitit primò Cardinalis, & ex amore quietioris vitæ, quo ferebatur ingenio, & ex perturbatione, quam in animis

1521. animis Hispanorum animaduertebat: sed impensius vrgenti Carolo tandem cessit. Hispanorum postea tumultus exorti, quos supra significauimus; sed duce virtute, ac Principis felicitate compressi.

Sub idem tempus Galli absentia Hispani Regis, & intestinâ populorum discordiâ, in spem erecti illius Regni non frustra inuadendi, ad recuperandam Nauarram arma intulere. At Hispaniâ populi iam sedati, quò recentem noxæ ignominiam delerent, tanto animorum ardore pro tuenda Principis ditione pugnarunt, vt hostes affectos clade depulerint. Ac per ea præclarè gesta, vt magna pars gloriæ ad Adrianum ex successus prosperitate, ita nihil inuidiæ ex consiliorum asperitate rediit: eius autem in agendo moderatio ac celsitudo virtutis, non modò immunem ab communi in populares suos Belgas odio reddebant, sed venerationem Capitis illi conciliabant, sollicitudini Capitis haud obnoxio, & citra sudorem ac sanguinem martiales coronæ deferebantur; quæ literariis additæ, quas obtinebat, Pontificias peperere. Cum enim tunc ille tam eximiam scientiæ virtutisque laude floreret, potuit honestâ fronte Medicus Cardinalis eum proponere, vt Pontifex eligeretur eâ tempestate, quæ ambas hæc dotes in eo postulabat, ad binas in Romanam Sedem seditiones opprimendas; alteram literis, à Luthero excitam; alteram armis; à variis Potentiorum familiis, quæ ob interregni debilitatem eas ditiones inuaserant, vnde fuerant à Leone depulsæ. Præterquam quòd Placentiâ ac Parmâ nuper recuperatis, & ægrè vacuâ Pontificis Sede retentis, Gallorum arma ferociter minabantur.

Fauentibus igitur Mediceo Cardinali eiusque studiosis per sua suffragia Adriano, paratisque Caietani auctoritate alterius partis calculis in accessu, fuit is ad Pontificatum euectus. Inaudierat Caietanus Adriani virtutes summopere per Germaniam celebratas, cui laudis accessionem apud Belgas faciebat popularis in Ceurium inuidia; atque, vt assolet, ad eas Prouincias administrandas ex eo etiam aptissimus habebatur, quòd æmulus ab earum administratione illum arcuerat. Euoluerat præterea Caietanus eiusdem libros Theologicos iam typis editos: ac prout suam quisque artem plus æstimat, maximè in rem fore videbatur, eo præsertim tempore, si in Cathedra Diuinæ veritatis magistra tam præclarus Theologus collocaretur. Accedebat, esse compertum, Doctores Louanientes, antequam Lutheri doctrinam proferberent, petiisse & accepisse consilium à tam conspicuo illius Academiæ alumno, quamquam absente. Quare haud dubium erat, quin collaturus esset omnem

* Sleidanus
lib. 2.

nouæ dignitatis potentiam ad eam pestem opprimendam, quam aded Caietanus execrabatur. His permotus rationibus tam efficaciter ac magnificè de Adriano disseruit, vt omnium suffragia in eum transferint; vno excepto, qui negauit velle se in re tam graui decernenda soli aurium fallaci testimonio credere.

1521.

7 Noui aliter à Guicciardino huius rei seriem referri, quasi prima suffragia in Adrianum fuissent collata, non quod quispiam eius electionem intendisset, sed quò irrità suffragatione diem illum transferent. Verumtamen maior quàm Guicciardino, id temporis Parmæ gubernatori, fides debetur Iouio, tunc Romæ agenti, & Historici Pontificis munus exercenti à Leone demandatum; qui præter intimam cum Mediceo Cardinali familiaritatem, certas hausit rerum notitias à Cardinali Enckafortio, ^a Adriani negotia Romæ gerente eius electionis tempore, vt narrabimus, ac primario deinde illius Pontificis ministro, & cui Vitam Adriani Iouius dicar, vbi distinctè illius assumptionem describit. Adde, satis ex eo patèrem serid agitatum, quòd in *scrutinio*, vt vocant, suffragiorum media ferè pars pro Adriano concordabat. Id etiam confirmant duæ epistolæ à me perlectæ, altera ^b Oratoris Hispani Romæ scripta ad Pontificem absentem; ^c altera Pontificis absentis ad Archiepiscopum Cosentinum. Neque narrationis Guicciardini fidem augebit apud peritos rerum homines aliquis illi concors Commentarius de iis Comitibus, qui tunc prodiit; cum satis constet, huiusmodi monumenta non rarè conscribi ab Aulicis tenuioribus, quorum cognitio sistit in cortice, quiq; semper student in noui Pontificis electione eleuare quidquid in eam contulit Cardinalis ille, qui fauore præstitit in Pontificatu præterito; quia in illum inuidia & magis feruescit, & incipit obloqui, timoris repagulis ab ore discussis.

Lib.14.

^a Literæ
Cardinalis
Viterbiensis.

^b 18. Ianuar.
1522.
^c 5. Maij
1522. inter
scripturas
Barberino-
rum.

8 Sed adhuc Guicciardinus bis grauius labitur in præcipuo nostræ narrationis argumento. Semel, cum asserit, Saxonem Septemvirum à Leone literis graues pœnas minitantibus percussum, adeoque non mediocriter irritatum: quod planè somnium est, refertissimis rerum tunc gestarum monumentis omnino contrarium. Iterum, cum ait, Lutherum ab Edicto Cæsareo aded deterritum, vt nisi à Caietano Cardinali contumeliosis ac minacibus verbis ad desperationem vltimam fuisset adductus, sed honesta aliqua viuendi ratio fuisset illi proposita, facilè à suis erroribus destitutus fuisset. Et tamen certum est, Caietanum neque tunc, neque postea, neque satis longo prius tempore cum Luthero sermonem habuisse; ^d quippe vigesimo ante propositum Edictum mense Romam regressum. Et

^d 5. Septem-
bris 1519.
vt in Actis
Constor.

Pars I.

S

quando

1521. quando cum Luthero egit, veniam ei benignè obtulit; ut ipsemet Lutherus narrat. Idemque constat postea illi sæpius oblatum in Wormatiensi Conuentu; sicuti Cæsar in Edicto suo, cuius summam retulimus, testatus est. Ex quibus intelligo, hunc scriptorem in iis quæ non spectabant ad præcipuum ipsius argumentum, notitiã usum valde confusã: pronum etiam semper fuisse ad deteriora quæque credenda: idque crebra eius in omnes obtrectatio patefacit, quã apud vulgarem improbitatem veridici existimationem in primis sibi comparauit. Maior quoque aduersus Romanos Pontifices fuit eius acerbitas, cum ex consueta ministrorum auersatione, quam post obsequia diuturna concipiunt erga dominos, infra spem remunerati; tum quod fortasse ademptam ab illis patriæ suæ libertatem doleret.

C A P V T I I I

Novi Pontificis Romam aduentus, & obstacula in qua impedit in Aula rectè componenda.

HÆc electio magno mœrori populo fuit: aliquibus, quod electus ipsis esset ignotus, ac ipsi electo; adeoque eã carentibus dulcedine, quã Principis nouitas alit spem, eo tam nobis propenso fruendi, quã priuatum experti sumus: aliis, quod ex nationis ingenio, nimium ab Italis diuerso, coniectabant, animos parum concordēs mutuò futuros: aliis, quod immodicas morum correctiones sibi metuerent; vnde fit, ut virtutem seueriorem semper quidem multitudo veneretur, raro ad Imperium sustollat: aliis, vel Gallo vel nulli Principum addictis, opinio de homine nimis in Cæsarem propenso displicebat. Animos denique mortalium communis suspicio cruciabat, eum senij genijque suasu, ac precibus Caroli, sibi in educatione filij, in fortuna parentis, in illius Regnis sedem locaturum; vnde Roma simul ac Pontificatus ea incommoda essent ab Hispania passura, quæ duobus antè sæculis à Gallia tolerauerant.

Verum ab hac postrema sollicitudine Aulam confestim Adrianus liberavit. Nam electionis suæ certior factus, præ se tulit quidem quamdam animi æquabilitatem, quæ inter hebes & heroicum non discernentibus stupor videbatur: omni tamen abruptã morã, posthabitoque congressu cum Cæsare iam aduentante, enixeque id rogante, in Italiam traiecit. Secutus Ioannis Emmanuelis, Cæsarei Romæ Oratoris consilium, proprij nominis retinendi, quippe
fauli